№ 91 Ausgabe B.

ГОМАН

Цана з перасылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—10 м. 80 фэн., на ½ году—5 м. 40 ф., на 3 месяцы — 2 м. 70 ф., на 1 мес. — 90 фэн.

Беларуская Віленская часопісь

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Віленская 33.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі:
М. Стэфанская 23.

Цана абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літарамі — 25 фэніг.; дробныя абвесткі— па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 91 (287). Год III. Вільня, 19 лістапада 1918 г. Цана 10 фэн. (5 кап.)

Переварот у Украіне.

КІЕУ. 16.XI. Нездаволеньне ў месьце ня сьціхае Казацкія сотні з кулямётамі разьяжджаюць па вуліцах. Яны належаць да самахвотнай арміі Дэнікіна, назначанага саюзьнікамі глаўнакамандуючым усімі расейскімі войскамі, для каторых у Кіеве ўтворана бюро набора. Адгэтуль едзе ваенная дэлегацыя ў Кацярынадар, каб весьці перагаворы аб агульных прадпрыемствах процi большэвікоў. Штаб Дэнікіна будзе пэўне перанесены ў Кіеў. Дэнікін апублікаваў войску адозву, ў каторай кажа, што час нанова разьвярнуць трохколёрны флаг Расеі. Рух разрастаецца і абхопливае ўсё далейшыя колы. Адсюль едзе камісія ў Яссы, дыплёматычны цэнтр саюзьнікаў на Усходзе. Першых атрадаў саюзьнікаў спадзяюцца ў Кіеве ўжо ў пачатку гэтага тыдня.

КІЕУ. (В.Т.Б.) 14 XI. Дзеля таго, што прыгатаваньне да парлямэнцкіх выбараў яшчэ ня скончана, украінскі нацыянальны саюз абымаючы ўсе левастаячыя ўкраінскія парты склікаў на 17 лістапада нацыянальны конгрэс, каб паказаць прад саюзьнікамі жаданьне ўкраінцаў.

БЭРЛІН. 18.XI. Кароль Каўцкі першы тэорэтык нямецкай соцыял дэмакратыі рэзка выступіў проціў большэвіцкіх прэтэнзый. „Выступаць цяпер з падобнымі дамаганьнямі, гэта значыла-б рабіць з Нямэччыны дом вар'ятаў.

БЭРЛІН. „Vorwärts“ наказавае, што пачатак перагавораў аб міры пачнецца не раней канца гэтага месяца. Скончацца гэныя перагаворы ў канцы студня. Пасьля гэтага пачнуцца перагаворы аб канчальным міры.

ПАРЫЖ. 18.XI. Краёвыя Рады Ліфляндыі, Курляндыі, Эстляндыі і Эзэля пастанавілі ўтварыць адзіны ўрад Балтыцкай дзяржавы.

БЭРЛІН. 18.XI. Салдацкая і работніцкая Рада на сваім апошнім засяданьні займалася ўсходнімі справамі, асабліва аб ачыстцы новастворaных дзяржаў у згодзе з іх урадамі.

БЭРЛІН. 18.XI. Нямецкі ўрад наказаў ураду рад, што ня хоча прадстаўніцтва большэвіцкага ўраду у Бэрліне.

ЦЮРЫХ. 17. XI. Прэзыдэнт Вільсон прыедзе ў Эўропу і будзе на апошнім засяданьні аб міры ў Вэрсалі.

БЭРЛІН. Дзеля выбараў у нацыянальны сэйм уся Нямеччына будзе падзелена на вокругі па 150 тысяч жыхараў. Выбары ў нацыянальны сэйм будуць і ў Нямецкай Аўстрыі.

ВІЛЬНЯ. Рэарганізацыя ваеннага ўпраўленьня Літвы ў цывільнае ўпраўленьне будзе ў гэтыя дні скончана. Потым будуць перадаваць цэнтральныя ўстановы літоўскаму ўраду. Нованазначаныя літоўскія міністры будуць працаваць у будынку ваеннага губэрнатарства разам з нямецкай уладай, каб прыглядзіцца да работы ў упраўленьні. Пасьля гэтага будзе фармальнае пераданьне спраў.

Дзеля заўважанага ў апошні час недаверыя жыхараў да так званых нямецкіх рублёў (обэр-ост) яшчэ раз напамінаецца, што гэтыя грошы гарантаваны Нямеччынай. Адзін рубель обэрост раўняецца 2 маркам і дзеля гэтага ніякай асновы да трывогі ня можа быць.

Салдацкая Рада наказавае, што ўсе гутаркі аб скорым выхадзе (кажуць за 2 тыдні) нямецкага войска няпраўдзівы ўжо дзеля таго, што такі хуткі выезд немагчымы, бо для вываза войска і ваенных матар'ялаў трэба 900 поездаў.

КОУНА. Салдацкая ваенная Рада наказавае, што ў Коўне між цывільнымі жыхарамі першае месца займаюць жыды дзеля свае лічбы і эканаміцкага палажэньня. У перагаворах аб самаўпраўленьні места жыды вельмі тактычны і ўжо блізу дайшлі ўгоды з ліцьвінамі, дык навет палякі былі прымушаны прыстаць на ўгоду. Гэткім парадкам угода між тутэйшымі нацыянальнасьцямі забаспэчэна.

КОУНА. З Белай наказаваюць, што палажэньне ў заходняй зямлі Буг, куды ўварваліся палякі, устаноўлена ранейшае. Нашае войска ўзноў заняло Янова і Міжырэчча, дык запасы краю для пракармленьня жыхараў і войска ў баспэчнасьці.

АДОЗВА
да жыхараў места Вільні.

Вялікія здарэньні сталіся ў гэтыя дні ў Нямеччыне. Нямецкі народ парваў з старой уладай і ўзяў сам у свае рукі сваю долю. Гэткім парадкам створана аснова для новай дзяржавы, каторая будзе адбудавана згодна з прынцыпамі волі і будзе адпавядаць даведзенай гэтымі днямі палітычнай сьпеласьці нямецкага народу.

Уплыў гэтых здарэньняў разыходзіцца і на занятыя землі. У Вільні і ў іншых мясцох утвораны Салдацкія Рады, каторыя працуюць у духу новага нямецкага ўраду. Як не цяжкая і адказная іх задача, яны ўсёж-ткі за кароткі час свайго быцьця паказалі сваю здольнасьць выпаўняць яе. Супакой і парадак захаваны ўсюды. Баспэчнасьць жыхараў гарантаваны і наперад. Рабункі і праступкі проціў маемасьці жыхараў мы ганім і праступнікі будуць пакараны.

Цяпер трэба сабраць усе сілы, каб у кароткі час пакінуць занятыя цяпер землі і адвезьці ў парадку войска. Мы заклікаем насяленьне места Вільні палягчыць нам нашую задачу тым, што яно ўзьдзержыцца ад усіх неразумных крокаў і ад усіх паступкаў, каторыя могуць перашкодзіць нашай задачы. Гэта ў яго ўласным інтарэсе. Чым спакайней і ў вялікшым парадку пакінены будзе край, тым барджджэй насяленьне будзе магчы ўзяць у свае рукі сваю долю. Мы стаём за добрыя адносіны да апошняе гадзіны нашага быцьця тут, каб гэткім парадкам прывесьці да згоды пярэчаньні ўтвораныя вайной.

Вайна скончана. Зара новага часу пачалася. Калі дух волі, зроджаны ёй стане агульным дабром усіх народаў, дык балей вайны ня будзе. У згодзе і прыязьні народы выпаўняць свае вялікія культурныя задачы і абаспэчаць сабе супакойнай працаю шчасьлівую будучыну. Аднак гэтую мэту можна будзе дапяць толькі напяцьцем усіх сіл.

Салдацкая Рада Вільні

Вільня, 19 лістапада 1918.

Шмат розных галін працы патрэбна дзеля адбудовы свайго гасударства. Патрэбна перш-на-перш нацыянальнае і палітычнае ўсьвядамленьне, трэба каб народ ведаў хто ён, знаў свае патрэбы і ведаў тую карысьць, якую яму дае сваё гасударства. Патрэбна так сама работа дыплёматычная. Але дыплёматычнае работы і ўсьведамленьня мала, трэба каб народ ня толькі захацеў мець сваё гасударства, трэба, каб ён яго арганізаваў і абараніў ад непрыяцеляў. Дзеля гэтага канечна патрэбна арганізацыя ўсяго народу і ўтварэньне свайго войска. Сьвядомы сваіх патрэб беларускі народ, будучы арганізаваны, ніколі не паслухае цёмнай агітацыі. Цяпер сьвядомая беларуская інтэлігенцыя павінна як найбарджджэй заняцца арганізацыяй шырокіх мас. Агітацыя сьвядомага беларуса найлягчэйшая і даступная ўсім. Мы ня маем патрэбы абяцаць сяляніну ніколі ня споўненых раяў, але павінны паказаць сяляніну тую вялікую карысьць, якую яму дае сваё гасударства. З сказанага простым зразумелым словам аб беларускім гасударстве народ зразумее, што толькі беларускае гасударства дасьць яму лепшае жыцьцё, што толькі пры ім запраўды дастане ён зямлю, што толькі тады ўсё багацьце нашага краю будзе аддавацца для беларускага народу, калі гэты народ сам будзе гаспадаром на сваёй зямлі. Яшчэ можа балей, чымся арганізацыя сялянскіх мас, патрэбна беларускае войска. У гэты час калі ўсе гаворацць аб праўдзе і справядлівасьці і разам з гэтым кожны, хто толькі можа, топча гэтую праўду і справядлівасьць, беларускаму народу патрэбна сіла, каторая абароніць яго законнае права на вольнае і незалежнае жыцьцё. Беларускі народ, над каторым гэтулькі зьдзекаваліся, над каторым сотні гадоў панавала і цяпер пануе фізычная сіла, можа быць пэўным сваёй вольнай незалежнай Беларусі, калі ўбачыць сваю фізычную аружную сілу. У войску-ж зьбяруцца ў кучу ўсе маладыя энэргічныя сілы, каторыя, будучы разам, найлягчэй паддаюцца нацыянальнай агітацыі. Варта спомніць, што беларускі рух у 1917 г. Найбалей пашырыўся, як за яго ўзялося беларускае войска.

Дык Рада Беларускай Народнай Рэспублікі, пачаўшы арганізаваць сваё войска, стала на правільную дарогу. Людзі, каторым Рада Рэспублікі даручыла арганізаваць нацыянальную беларускую армію, ужо пачалі сваю работу і, як нам наказаваюць, ужо набралі

ПЕРАД МІРАМ.

КЕЛЬН. 14.XI. Пачалі гатавацца да перагавораў аб міры.

БЭРЛІН. 15.XI. „Vorvä'ts“ друкуе ліст князя Ліхновскага да англіцкага народу. Ен просіць кіраўнікоў англіцкага народу ўжыць свой уплыў на грамадзянства, каб былі палегчаны варункі заміреньня Толькі гэткім парадкам магчыма перабудаваць Нямеччыну ў новае спакойнае дэмакратычнае гасударства.

БЭРЛІН. 17.XI. Урадовая „Deut. Alg. Zeit.“ наказавае гэткае палягчэньне варункаў замірэньня: лічба выдаваных кулямётаў зьмяняецца на 5 000, лічба самалётаў—на 300, займаныя непрыяцелямі часьці Нямеччыны на левым беразе Рэйна астаюцца пад упраўленьнем Нямеччыны, лічба выдаваных аўтомобіляў зьмяншаецца на 5 тысяч.

ЛЮГАНО. „Corierie della Sera“ наказавае з Парыжа: „саюзьнікі адмаўляюцца ад павароту Нямеччынай коштаў вайны.

ПАРЫЖ. Францускія і амэрыканскія войскі занялі форты Мэца.

да 9-х тысяч чалавек. Усе беларусы павінны паддзяржаць гэтую работу. Трэба таксама глядзець, каб адпаведальныя кіраўнікі арміі былі людзі пэўныя з нацыянальнага боку і, наагул, па магчымасьці ўсе афіцэры і унтэр-афіцэры павінны быць шчыра сьвядомыя беларусы. У арміі ня толькі павінна быць дысцыпліна і навучаньне ваеннае, але і нацыянальнае, гадаваньне як гэта ёсьць ува ўсіх іншых арміях. На нацыянальнае ўсьвядамленьне арміі мы павінны зьвярнуць асаблівую ўвагу.

Гэткім парадкам цяпер у беларусаў павінны быць усе сілы ськіваваны на арганізацыю народных мас і войска.

Агульнае сабраньне Беларускае Социялістычнае Грамады.

15 лістапада ўвечары адбылося агульнае сабраньне Віленскай арганізацыі Беларускай социялістычнай Грамады. Найважнейшымі пунктамі ў парадку дня былі: аб краёвай уладзе ў Беларусі і адносіны да мясцовых арганізацый левых социялістычных партый.

У справе краёвай улады ў Беларусі аднагалосна прынята гэткая рэзалюцыя: „Краёвай уладаю можа быць толькі орган утвораны з прадстаўнікоў усяго народу Беларусі. Гэткім органам ёсьць Рада Беларускае Народнае Рэспублікі, выбраная Усебеларускім Зьездам, каторая дагэтуль стаіць у абароне інтарэсаў Беларусі і разьвівае выстаўленыя Зьездам задачы Беларускай дзяржаўнасьці. Апрача гэтага, папоўненая прадстаўнікамі ўсіх арганізацый краю, Рада найляпей адбівае ўсе кірункі думкі ў Беларусі.

Разам з гэтым Рада Рэспублікі ёсьць адзіны орган здольны абараніць край ад анархіі і давесьці яго да Устаноўчага Сэйму, на каторым і выліецца свабодная воля працоўнага народу.

Віленская група Беларускай Социялістычнай Грамады лічыць, што ўсякая вадка ў арганізацыі ўлады дзеліць сілы і згубна акажацца на асвабаджэньні змучанага даўгімі цярпеньямі беларускага народу.

Часова згаджаючыся, дзеля дабра народу, ісьці на супольную работу з буржуазіяй і клерыкаламі, мы клічам усе арганізацыі грамады — дзейнай работай на мясцох і прадстаўніцтвам у Радзе Рэспублікі яшчэ балей павялічыць шмат прадстаўленыя ў ёй социялістычныя элемэнты.

Жаданьне Менскага Губэрскага Земства захапіць Краёвую ўладу Беларусі ёсьць спробай узурпацыі і выклікае агульнае абурэньне“.

Справа адносін да левых социялістычных партый вызвала гарачыя спрэчкі. Некаторыя аратары казалі, што левыя социялістычныя партыі з кожных днём робяцца больш левымі, што яны мераць социялізм мілімэтрамі і г. п. Прынята рэзолюцыя супольнай працы, з социялістычнымі партыямі, як з правымі, так і з левымі. Дзеля гэтага некаторыя сябры Грамады вышлі вышлі з партыі.

Адозва Менскага Камітэту Беларускай партыі Соцыялістаў-Рэволюцыянэраў.

Час прабіў!

Далей чакаць нельга!

Працоўныя Беларусы! аб сваёй будучыне Вы павінны дбаць самі.

Гатуйцеся пад штандарам Беларускай партыі Социялістаў - Рэволюцыянэраў.

Памятайце, што покуль у Радзе Першага Усебеларускага Зьезду (Рады Беларускай Н. Р.) ёсьць прадстаўнікі Вашы „Беларускія Социялісты-Рэволюцыянэры“ Вашы інтарэсы будуць абаронены.

Цяперашні мамэнт вельмі сур'ёзны. Нашы сілы невялікі. Мы Вас клічам: арганізовывайце свае сялянскія і работніцкія вясковыя, мястэчковыя і павятовыя Беларускія Рады; пасылайце сваіх прадстаўнікоў у Менск.

Памятайце, што настаў час, калі працоўны сялянскі народ, арганізаваны ў беларускія Рады павінен узяць усю ўладу ў свае рукі. Толькі такая народная ўлада зможа даць Вам тое, што Вы вякамі жадалі: зямлі, волі і шчасьлівай долі!

Не паддавайцеся на кліч паноў ды капіталістаў і не падымайце вайны з большэвікамі.

Мы верым, што яны на нас ня пойдуць вайной, як мы верым, што чужынцы не пасьмеюць нарушыць правоў беларускага народу на яго нацыянальнае семаазначэньне. Толькі трэба сказаць ім, што мы беларусы маем досіць свае сілы, каб справіцца з сваёй буржуазіяй.

Мы дабіваемся, каб усе жылі ў згодзе. Мы дабіваемся фэдэрацыі усіх народаў, усяго сьвету, як вольныя з вольнымі, як роўныя з роўнымі.

Няхай жыве социялістычная рэволюцыя!

Няхай жыве незалежная Беларусь!

Няхай жыве сусьветная фэдэрацыя!

Менскі Камітэт Беларускай Партыі Социялістаў-Рэволюцыянэраў.

Авантура ці спроба ўзурпацыі.

Ад якогась часу Менская земства, ня маючы на гэта ніякага права, дабіваецца сабе краёвай улады ў Беларусі. Менскае земства дабіваючыся ўлады апіраецца на тым, што быццам яно балей социялістычна за Раду Беларускай Народнай Рэспублікі. Ня кажучы ўжо аб тым, што гэткі довад ня выдзержавае ніякае крытыкі, запраўды ёсьць зусім іначай. У Радзе Рэспублікі социялістычная большасьць, старшыня Рады с.-дэмакрат, прэм'ер міністэр с.-дэмакрат і габінэт міністраў будзе ўтвораны социялістычны.

Надовічы было сабраньне Менскай губ. земскай управы, на каторым былі рускія большэвікі і беларускія левыя социялісты-рэволюцыянэры. На гэтым сабраньні Беларускія социялісты-рэвалюцыянеры і рускія большэвікі запротэставалі проціў становішча земства і пакінулі сабраньня, пры гэтым беларускія соц. р. прачыталі дэкларацыю з протэстам проці іх палітычнай пазіцыі. Бел. социялісты-рэволюцыянеры маюць сваіх прадстаўнікоў ў Радзе Беларускай Народнай Рэспублікі. Гэткім парадкам Менскае земства ня толькі ня мае ніякага права ўзяць краёвую ўладу ў свае рукі ды яго не прызнаюць і ня хочуць з ім працаваць мі мерныя ні левыя краёвыя социялісты, ні навет большэвікі. І зьяўляецца пытаньне, што такое дамаганьне Менскага земства, ці гэта спроба ўзурпацыі краёвай ўлады ці проста звычайная авантура, якіх бывае шмат.

СТАТУТ

Партыі Беларускіх Фэдэралістаў.

Палітычная плятформа.

1. Партыя Беларускіх Фэдэралістаў думае, што за ўвесь час свайго быцьця беларускі народ найбалей азначана і зусім законна выказаў сваю волю на 1-м Усебеларускім Конгрэсе 18—30 сьнежня 1917 г, у Менску.

(Разагнаты большэвікамі за антыбольшэвіцкі кірунак вялізнай большасьці Конгрэса. 1167 дэлегатаў з правам паста-

---

І. Сербаў.

Аб беларускай народнай песьні.

(Гл. „Гоман“ № 90).

Большая Прачыста
Жыта засявае.
Меншая Прачыста
Жыта адсявае.
Сьвятое Зьдвіжэньне
Снапкі сабірае,
Снапкі сабірае
Да з поля шчышчае.
Ой, сьвяты Пакроў
Зямлю пакрыў
Жоўтым лістком,
Белым сьняжком.
Ой, сьвяты Зьмітрок,
Ох, вельма хіцер!
Ен і піва вара
І сыноў жэне;
Усё сыноў жэне,
І дачок аддае.
Ой, Кузьма-Дзем'ян
Піва расьпівае,
Гасьцей засылае.
Сьвяты Міхайла —
Той сьвяток асеньні,
Ен і з іх пасьледні.
Сьвятыя Варвары
Ночы ўварвалі.
Сьвятое Ражство
Радасьць прынясло,
Прынясла радасьць—
Сьвяты вечар!
Сьвятое Васільле
Разьвесяліла.
Сьвятое Кшчэньне
Ваду заксьціла,
Ваду заксьціла,
На сьвет пусьціла.
Сьвятыя Грамніцы
Сьвечы сукаюць,
Сьвечы сукаюць,
Усё іх пасьвячаюць!
— Гаспадарочак,
Наш сакалочак!
Ці ўпадабаў ты
Нашу песеньку,
Валачобную
Вялікодную?
Калі ўпадабаў,
То дары скарэй.
Ой, дары скарэй,
Не дзяржы гасьцей
Ой, мы-ж госьцікі
Да ня частыя.
Ой, мы-ж часьценька
Вам не дакучаем.
Ой, мы-ж і многа
Ды не вымагаем.
Мы ўсяго ў садочку —
Да раз на-разочку!
Гаспадарочак,
Наш сакалочак!
Бяры барылку
Ідзі па гарэлку.
Гаспадынечка —
Журавіначка!
Свае дзельца знай
Проціпечнае:
Скавародку ў печ,
Па яечкі ў клецы!
Пачастуй гасьцей,
Адпраўляй скарэй.
Ой, мы госьцікі
К вам ня частыя.
Мы-ж гэту ночку
Валачыліся,
Памачыліся.
Перайшлі сялцо —
Падарылі яйцо.
Перайшлі другое,
Ды згубілі й тое!
Гаспадарочак,
Наш сакалочак!
Ой, сходзі ты ў клетку,
Пагляздзі ў засечку,
Набяры пшаніцы
Ды ўсякай пашніцы
Поўнае лукошка,
Наверх сала крошку.
Наша торба чорна,
Няхай будзе поўна.
Механошы наш
Ня згібаецца,
Ня хістаецца,
Не карачыцца.

наўляючага голасу і 705—з дарадчым голасам).

2. Прымаючы пад увагу пастановы 1-га Усебеларускага Конгрэса, што выказаўся за фэдэрацыю, а такса ма эканамічнае і міжнароднае палажэньне Беларусі, аптупленай суседзямі, Партыя Беларускіх фэдэралістаў думае, што з пераходам Эўропы на супакойнае палажэньне і з установай нормальных палітычных і эканамічных адносін між народамі, — Беларусь павінна будзе фэдэрыраваць з суседзямі.

3. Партыя Беларускіх Фэдэралістаў мае задачу падгатаваць найбалей карысную для Беларусі фэдэрацыю.

Пытаньні: зямельнае, работніцкае, прамысловае, народнае асьветы і ваеннае — ня былі даволі апрацаваны Конгрэсам і азначаных рэзалюцый аб гэтых пытаньнях ня было пакінена. Дык ня маючы магчымасьці ведаць, у якія формы жаданым было б беларускаму народу выліць разьвязаньне гэтых пытаньняў, Партыя Беларускіх Фэдэралістаў, пакідаючы Беларускаму устаноўчаму сэйму апрацаваць асноўныя законы аб гэтых пытаньнях, — будзе дамагаца:

1. Асвабаджэньня Беларусі, дарогай конфіскацыі ўва вялікіх землеўласьнікаў, каторыя ёсьць элемэнтамі чужымі краю і вядучымі ў краі дэнацыоналізацыйную палітыку.

2. Утварэньня з конфіскаваных і габінэцкіх земляў Беларускага нацыянальнага зямельнага фонду.

3. Правядзеньня ў жыцьцё заваяваньняў работніцкае клясы, 8-ёх гадзінны рабочы дзень, мінімальная плата, професыянальная гасударсьцьвенная штрахоўка, згодлівыя камэры і інш.

4. Падняцьця на патрэбную вышыню промыслу і пераход яго памалу ў рукі беларускага народу.

5. Дармавой школы на ўсіх ступенях і абавязкавай пачатковай школы, з навучаньнем у роднай мове.

6. Арганізацыя нацыянальнай беларускай арміі дзеля абароны нацыянальных патрэб і дзеля паддзяржаньня ўнутраннага парадку.

Варункі прыняцьця ў партыю.

1. Бязумоўнэе прыняцьце ўсіх пунктаў праграмы партыі, аб чым бярэцца расьпіска на асобным анкетным лісьце.

2. Бязумоўнае падданьне партыйнай дысцыпліне, нарушэньне каторэй караецца сяброўскім судом, каторы выдаляецца адначасна з Цэнтральным Камітэтам партыі.

3. Сяброўская складанка за а дзін год — 24 руб. наперад.

Увага: 1, сяброўская складанка выплачаваецца ў касу партыі па чецьверцям году — наперад; 2, асобы, каторыя не дадуць сяброўскай складанкі, лічацца выбытымі з партыі;

Правы сябраў партыі.

1. Прыватнае жыцьцё сябраў партыі — свабодна.

2. Кожны сябра партыі можа быць, з ведама камітэту партыі, у партыях іншых дзяржаў, калі, ве дама, гэныя партыі не скіраваны процiў інтарэсаў беларускага народу, наагул, і партыі Беларускіх фэдэралістаў, у асобнасьці.

3. Кожнаму сябру партыі пазвалецца прыдзержывацца аднэй з гэткіх орыентацый: беларускай, маскоўскай, нямецкай, украінскай, літоўскай і ліфляндзка - курляндзкай.

Увага: беларуская орыентацыя прымаецца ў тым значэньні, што Беларусь сама можа быць цэнтрам злучаючым суседнія нацыянальнасьці на аснове фэдэрацыі.

4. Кожны сябра партыі мае права арганізаваць лекцыі, концэрты, спэктаклі і г. п. з адданьнем на карысьць партыі 25% чыстага збору.

Адносіны провінцыяльных камітэтаў да цэнтральнага камітэту.

1. Падчыненьне з правам дарадчага голасу.

2. 25% прыходу провінцыяльнай касы — перадаецца ў касу Цэнтральнага Камітэту.

3. Канечнае выпісаваньне партыйнае літэратуры, выдаванай Цэнтральным Камітэтам.

4. Прыгатаваньне на мясцох варункаў, каб можна было пасылаць з цэнтру лектараў, тэатр і г. п.

Палажэньне Партыі Беларускіх Фэдэралістаў да 1 сьнежня 1918 г.

(Каб ведалі навапрынятыя ў партыю сябры).

1. Партыя Беларускіх Фэдэралістаў ёсьць партыя цэнтру ў Радзе Беларускай Народнай Рэспублікі і мае там, паміж іншых, гэткіх прадстаўнікоў, вядомых з працы на 1-м Усебеларускім Конгрэсе, у беларускай міравэй дэлегацыі, у Народным Сэкрэтарыяце і ў Радзе Рэспублікі: І. Варонка, А. Цьвікевіч, К. Езавітаў, П. Крэчэўскі, В. Захарка, А. Аўсяньнік.

2. Цэнтральны Камітэт Партыі Беларускіх Фэдэралістаў у сталіцы Беларусі — Менску.

Здарэньні у Нямеччыне.

БЭРЛІН. Бывшая ўрадовая газета „Nord. Deut. Alg. Zeit.», што выходзіла 10 і 11 лістапада пад назовам „International“ аддадзена цяперашнім урадам яе старым выдаўцом, каторыя выдаюць яе пад назовам „Deil. Alg. Zeit.“.

Бывшая прыдворная газета „Berliner Lokal Einceiger“, што выходзіла два дні пад назовам „Чырвоны Штандар“ аддадзена свайму старому выдаўцу, Шэрл, каторы кажа, што газета зусім захавае сваю волю палітычнага пагляду.

БЭРЛІН. Так званая партыя Спартага, што стаіць лявей за незалежных соцыялістаў мае за сваіх кіраўнікоў Караля Лібкнэхта і Розу Люксэмбург.

ГАННОВЭР. Тут растрэляны 20 учасьнікаў разбойніцкай банды, што абстрэлівала вагзал і задзяржала на некалькі гадзін рух на чыгунцы.

БЭРЛІН. 15.XI. Пачынаючы з 1 сьнежня ўва ўсіх тутэйшых мястовых прадприемствах уводзіцца 8-х гадзінны рабочы дзень.

БАЗЭЛЬ. 14.XI. Фэльдмаршалак Гінденбург з глаўнай кватэрай перасяліліся сюды.

БЭРЛІН 14.XI. Як цяпер выясьняецца рэвалюцыя ў Нямеччыне пачалося ў нямецкім флоце, як стала вядома, што адміральны штаб маніцца вывесьці флот у адкрытае мора і зьнішчыць яго ў бітве з шмат вялікшымі сіламі англічан і амэрыканцаў і гэткім парадкам усьцерагчыся ганьбы адданьня ваеннага флоту саюзьнікам, як гэтага дамагаюцца варункі замірэньня. Процiў гэтага дзікога жаданьня ахвяраваць 80 тысяч людзей і пачалося паўстаньне матросаў, каторае скончылася рэволюцыяй у Нямеччыне.

АМСТЭРДАМ. Імпэратар і яго сын будуць жыць у розных мясцох, каб ня даць магчымасьці утварыць нямецкі контрэволюцыйны лагер.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 5.XI. Прускі ўрад апублікаваў дэкрэт, па катораму прускі парлямэнт распушчаецца, а пруская палата паноў ніштожыцца. Грамадзянства заяўляе, што Рэйхстаг трэба лічыць распушчаным.

БЭРЛІН. 16.XI. Б. рэйхсканцлер, Макс Бадэнскі, публікуе даўгую заяву, у каторай, між іншым, кажаць: „маю палітыку парухала дамаганьне военных аўторытэтаў зараз-жа запрапанаваць мір. Паводлуг іх пераканаўне палажэньня на фронце патрабуе гэтага катэгорычна. Як я, ўступаючы катэгорычнаму дамаганьню глаўнай каманды, зрабіў гэткае прадлажэньне міра, дык мне заявілі, што, на жаль, ваенныя аўторытэты пагдядзелі вельмі пэсымістычна і што патрэбы ў гэтым ня было“.

АМСТЭРДАМ. 15.XI. Камэндант нямецкага войска ў Усходняй Афрыцы, Летов Форбэк, адмовіўся здацца.

БЭРЛІН. 15.XI. Восем б. нямецкіх параходаў, конфіскаваныя ў свой час амэрыканцамі, цяпер з еміннымі прыпасамі ідуць з Н'юёрка ў Нямеччыну.

БЭРЛІН. 15 XI. Кіраўнікі нацыянальна-лібэральнай і прогрэсыўнай партыі выказаліся за блёк пры выбарах у нацыянальнае сабраньне.

Сьцяг выдатных людзей зьвярнуўся з адозвай да новай Нямеччыны, каб закласьці вялікую дэмакратычную партыю, абымаючую ўсе прогрэсыўныя элемэнты.

У Вільні і ваколіцах.

× Рэквізыцыі ваеннымі ў межах мястовага павету Вільні згодна з пастановай Салдацкай Рады ня могуць быць. У прыпадку спробы рабіць рэквізыцыю ў Вільні

Хоць і цяжка нясьці,
Да ня будзе клясьці.
Таму механошу
Дай торбу жыта,
Пачынальнічку —
Чырвонага злота.
Чырвоныя злоты —
То яму на боты!
Гаспадарочак,
Наш сакалочак!
Загадай-ка ты
Сваім служачкам:
Выкаціце вы
Дарагія кочы,
Залажеце вы
Коні вараныя,
Адвязеце дамоў
Госьці дарагія,
Валачобныя, —
Людзі добрыя! [1])

Прыпеўка: Хрыстос васкрэс! на ўвесь сьвет.

Сёмікія песьні. Сёмік—сьвята красак і вясельля. На русальнай нядзелі дзяўчаты віюць вянкі, а на Тройцу разьвіваюць іх. Дзяўчаты з дзяцюкамі ладзяць ігрышчы, водзяць карагод, варожаць і калышуцца на гальлі дрэў.

Сёмікія песьні праніклены далікатнасьцяй і глыбінёй учуцьця. Самы тон іх мягкі, лашчучы, захопляваючы:

[1]) М. Смолевічы, Бабруйскага павету.

Чаму, Палічак,
Да ня жэнішся?
— Ох і як-жа мне
Да жаніціся —
Ой, ў майго бацькі
У хаце непарадкі!
— Ой, у чыстым полі
Там табун коні.
Ой, між тых коні
Варон жарэбчык.
Ой, ніхто-ж яго
Да не спаймае;
Ох, не спаймае,
Не асядлае.
Ох, адазваўся
Добры малойчык;
Малод малойчык,
Красны Палічак.
Асядлаў каня
Вараненькага.
Асядлаўшы каня,
Ен паяжджае.
Ой, едзе поле
Едзе другое.
На трэцьця поле
Ен узьяжджае
Ой, на тым полі
Да явор стаіць.
На тым явары
Да арол сядзіць.
Ох, ён-жа яго
Да злажыўся ўбіць.
Ох арол пціца
Дужа просіцца

— Добры малойчык,
Красны палічак!
Ой, ня бі-ж мяне,
Не страляй мяне —
Я табе буду
Усягды ў адмозе.
Будзеш ты, молад,
Да жаніціся.
Ой, будзеш ты браць
Дзеўку за вадой.
Ой, будзеш сабе
Перавоз строіць,
Штоб праехаць
К сваей даяўчыне.
Я табе буду
На перавозе.
Я сваё коні
Лёгка ўплын пушчу,
А твае харты
Да перасьвішчу,
Цябе, малойца,
Сам перавяжу.
Пасаджу цябе
Да на шыечку,
Маладу жану
На сярэдзінку;
Тваю дружыну
На крылыйка,
Свашак-пяюшак
Да на хвосьцічак! [2])

[2]) Вёска Хаўхоліцы.

(Далей будзе).

просяць жыхараў зьвярнуцца за помачай да ваенных.

× „Бунд“ чакае загаду з Менску. Арганізацыя часовай Рэволюцыйнай Рады Літвы, у каторай ужо было ўстаноўлена лічба месц ад кожнай соцыялістычнай партыі і назначаны прадстаўнікі партый, адкладаецца, бо некаторыя партыі соцыялістычнага блёку неўспадзеўкі закіраваліся на лева, ды апрача гэтага з жыдоўскай соцыялістычнай партыі „Бунд“ заявілі, што яны чакаюць загадаў з Менску.

× Цыммэрле вярнуўся. Нямецкі камісар для Літвы вярнуўся з Бэрліна ў Вільню.

× У конным лазарэце Буйвідзішках што дзень прадаюцца цывільным жыхарам коні, пачынаючы з 8 й гадзіны нараніцы.

× Уначы з 12 на 13 нямецкі сапёр, Пранцішак Шмідт, у Жыдоўскім завулку забіў двое людзей, раніў трох, зрабіў некалькі рабункаў. Гэтыя дзеяньні вельмі напалохалі жыхараў. На ваенным судзе выясьнілася, што Шмідт у вайну двойчы засыпаны мінамі, хварэе на нэрўныя прыпадкі і зрабіў праступак, будучы п'яным. Дзеля гэтага ваенны суд не засудзіў Шмідта на кару сьмерці, а толькі на 6 гадоў катаргі. На засяданьні суду было шмат жыхараў места.

З усяго Краю.

Соцыялісты ў Радзе Рэспублікі.

Соцыялістычныя фракцыі Рады Беларускай Народнай Рэспублікі ўзялі верх. Мерныя фракцыі скарыліся прад гэтай большасьцяй Рады, складзенай з Рады 1-га Усебеларускага зьезду. Магчыма, што некаторыя консэрватыўныя партыі, нязгодныя з палітыкай соцыялістаў, пакінуць Раду. Добра было-б, каб вонках Рады не аставалася ніводнае соцыялістычнае партыі і каб усе яны йшлі адзіным фронтам разам з беларускімі соцыялістамі, каторыя вось ужо колькі гадоў нясуць адны на сваіх плячох цяжкі крыж барацьбы за правы працоўнага беларускага народу і за самаазначэньне Беларусі.

Беларуская армія.

Мы дасталі весткі, што ў Менску ёсьць адносна з нядаўнага часу ваенная арганізацыя ўсяго Беларускага Краю, каторая самахоць прызнала Раду Беларускай Народнай Рэспублікі як краёвую ўладу, упаўнамочаную 1-м Усебеларускім Зьездам давесьці да Беларускага Устаноўчага Сэйму. Ваенная арганізацыя працуе энэргічна дзеля ўтварэньня збройнай сілы ў краю для падздзяржаньня ў ім парадку. Праца йдзе ўдачна. Прыбывае шмат самахватнікаў афіцэраў і салдатоў,

Саюз Беларусі, Літвы і Балтыкі.

Амэрыканскі пасол у Капэнгагене заявіў дэлегацыі Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, што на яго пагляд жаданым было-б утварэньне фэдэратыўнага гасударства з Беларусі, Літвы і Балтыкі з сэймамі ў Менску, Коўне і Рызе і цэнтральным урадам у Вільні.

Літоўская армія.

З літоўскіх крыніц наказваюць, што амэрыканскія літвіны будуць вылучаны з амэрыканскай арміі і перасланы ў наш край праз Лібаву. Гэтая вестка паказвае сур'ёзнае жаданьне літвіноў забаспэчыць сябе дзеля ўсякага прыпадку збройнай сілай.

Арганізацыя міліцыі ў Балтыцы.

Нямецкая глаўная каманда ў Балтыцы запрашае ўсіх мужчын ад 18 да 60 гад запісывацца ў урадах для арганізацыі збройнай сілы на прыпадак выхаду нямецкага войска. Міліцыя будзе падзелена на атрады па нацыянальнасьцям.

Аб окупацыі

Згодна з дапаўняючымі варункамі аб замірэвані саюзьнікі адмовілся ад дамаганьня зараз-жа вывесьці нямецкае войска з краю.

Няма балей рэквізыцыі.

Пачынаючы з 15 лістапада нічога балей не рэквізуецца. Усе ўрады павінны адгэтуль купляць патрэбную еміну дарогай вольнага гандлю.

На што?

Есьць весткі, што ў некаторых мясцох паны скупляваюць збожжа і закопаваюць яго ў зямлю. Быў прыпадак, што адзін купіў збожжа у нямецкага лейтэнанта. Збожжа гэнае раней было рэквізавана ў сялян. Цікаўна, на што польскім паном хаваць збожжа ці дзеля спэкуляцыі, ці мо дзеля таго, каб за збожжа купляць галасы да Польшчы галодных беларускіх сялян?

Салдацкая рада Літвы.

17 лістапада была арганізавана Салдацкая Рада Літвы, у каторай ёсьць прадстаўнікі ўсіх комэндантур і трох ваенных вокругаў: Віленскага, Ковенскага і Беластоцка-Гарадненскага. Гэтая вялікая Салдацкая Рада ёсьць загадчыкам ува ўсіх справах дэмобілізацыі і ўжываньня войск, калі гэта патрэбна.

„Скрытая інтэрвэнцыя“.

«Humanite» піша: „артыкул замірэньня аб заходняй Расеі падазрыцельны. Ея выглядае, як скрытая інтэрвэнцыя саюзьнікаў, проціў чаго належыць з усёй энэргіяй протэставаць“. «Populeur» прадказвае опозіцыю работніцкай клясы ў саюзьніцкіх краёх проціў далейшых ваенных прадпрыемстваў саюзьнікаў.

Становішча немцаў.

Тутэйшы нямецкі саюз заяўляе, што адзіным спасеньнем тутэйшых жыхараў ёсьць незалежнасьць краю на шырокай дэмакратычнай аснове. Канчальная ўстанова дзяржаўнай формы і азначэньне адносін да суседзяў павінна быць зроблена конституцыйным устаноўчым нацыянальным сэймам, каторы выйдзе з пропорцыянальных, патайных, роўных і простых выбараў. Важнейшай задачай ёсьць зараз-жа арганізаваць энэргічную палліцыю, каб паддзяржаць парадак.

З Тарыбы.

У адозьве Тарыба заклікае жыхараў мест пачаць арганізацыю самаўпраўленьня. Вільні трэба выбраць галаву. Намэчаюць кандыдатаў.

Тарыба прыняла гэткую рэзалюцыю: «Дзяржаўная Рада спадзяецца, што новы ўрад будзе працаваць з учасьцем усіх сіл краю над адбудовай дзяржавы на дэмакратычнай аснове“.

Становішча жыдоў.

Віленская жыдоўская газета „Lezte Najs“ дамагаецца арганізацыі жыдоўскай нацыянальнай рады еля Літвы, у каторай быліб прадстаўлены апрача соцыялістычных і жыдоўскія буржуазныя групы, каторыя ёсьць у жыдоўскім грамадзянстве нашага краю вялікай сілай.

З литоўскіх газэт.

«Lietuvos Aidas», орган Тарыбы, займаецца большэвіцкай небаспэчнасьцяй. Для Літвы небаспэчнасьць большэвіцтва двоякая: ад расейскага і ад літоўскага большэвіцтва. Літоўскіх болшэвікоў няма чаго баяцца — гэта жменя ідэолёгаў фантастаў, каторыя ніколі не пацягнуць за сабой літоўскую сялянскую масу. Маскоўскае большэвіцтва — гэта чужаземны непрыяцель, проціў каторага трэба ваяваць з аружжам у руках.

Палякі і літвіны.

З прычыны апошніх статей „Дзенніка Віленскаго“, лёзунг каторых няма Літвы бяз Польшчы, няма Польшчы бяз Літвы, з нямецкіх колаў пішуць: „між літвінамі і палякамі стаіць цяпер нямецкая армія. А як яе балей ня будзе, дык цяперашняе палажэньне зьменіцца. Палітычны баромэтр у Літве паказвае буру“.

БЕЛАСТОК. Рэгулярнае польскае войска зьнячэўку заняло места, каб весьці перагаворы з тутэйшай Салдацкай Радай і з цывільным урадам. Пасьля таго, як гэтыя перагаворы з прычыны бязмерных польскіх прэтэнзый не дайшлі да рэзультату, польская міліцыя была абязброена, а польскія рэгулярныя войскі чыгункай паехалі назад у кірунку Варшавы.

МЕНСК. З прычыны большэвіцкіх пакушэньняў на чыгункі нямецкая глаўная каманда абяцае нагароды да 1.000 марак за раскрыцьце гэткіх пакушэньняў, або паказаньня вінаватых асоб.

БАРЫСАЎ. Тут ёсьць б. большэвіцкі пасол у Бэрліне, Іоффэ з усім пасольствам. Ен жыве ў поезьдзе і пры ім нямецкая варта.

СУВАЛКІ. Тутэйшая Салдацкая Рада апублікавала адозву, у каторай паказвае на польскую небаспэчнасьць, асабліва сур'ёзную для гэтага места.

Офіцыяльны аддзел.

Апавяшчэньне.

Смутныя непарадкі апошніх дзён вызываюць гэткае

Апавяшчэньне:

Вышэйшая ўлада ў павеце выпаўняецца Салдацкай Радай у Нова Сьвянцянах. Паводлуг яе даручэньня і з яе адумысловае згоды ўся старая ўлада працуе як і раней.

Салдацкая Рада здушыць усе непарадкі, і гвалты, калі трэба будзе, дык сілай аружжа. Вінавайцы будуць срога пакараны. Калі асобныя людзі ня могуць адказваць, дык іх воласьці павінны спадзявацца цяжкіх контрыбуцый.

Усіх прыяцеляў парадку просяць захоўваць спакой. Хто зробіць праступак проціў новага парадку асабліва, хто гвалтам адбярэ жывёлу, емінныя рэчы і г. п, той грашыць проціў грамадзянства. Збожжа, што ёсьць у сьвірнах павету, назначана на яду местам павету і не павінна быць дзеля гэтага зьнішчана.

Яшчэ не настаў час, каб правесьці зусім добрыя рэзультаты новага парадку, аднак жаданьне Салдацкай Рады справядліва аднесьціся да кожнага і ўсьцерагчыся несправядлівасьці, колькі магчыма.

Цяпер задача перш-на-перш стаяць разам проціў абурэньня і бунту проціў новага ладу.

Нова-Сьвянцяны 14 лістапада 1918 г.

З Польшчы.

КРАКОЎ. Палякі зьвярнуліся з просьбай у Вэрсаль аб ваенным занятку ўсходняй Галіччыны.

ГААГА. 14 XI. Весьці аб жыдоўскіх пагромах у Польшчы зрабілі ў Голяндыі вялікае абурэньне. Міністэр міжнародных спраў зьвярнуўся да ўрадаў саюзьнікаў з просьбай зьвярнуць увагу на гэтыя здарэньні.

ЛОНДОН (Рэўтэр). Міністэрства міжнародных спраў друкуе заяву з прычыны польскіх пагромаў жыдоў, што саюзьнікі могуць паддзяржаць толькі такія народы, каторыя пакажуць на дзеле, што яны стаяць за парадак і цывілізаваныя варункі жыцьця.

Весткі з Расеі.

БЭРЛІН. Большэвіцкі ўрад тэлеграмай бяз дроту заклікае нямецкіх салдатоў не дапусьціць скліканьня нацыянальнага сабраньня, ськівуць цяперашні ўрад і ўтварыць урад Лібкнэхта. Маскоўскі ўрад абяцае падмогу збожжам і падвозам з Украіны. „Vorvärts“ піша ў адказ на гэта: „маскоўскія большэвікі лічаць пэўне немцаў неграматнымі. Гэта-ж мы што дзень чытаем, што маскоўцы самі галадаюць і што яны ня маюць права мяшацца ў украінскія справы. Хоць няхай большэвікі тэлеграфуюць, што ім захочацца, ім ня ўдасца абаламуціць здаровы розум нямецкага народу“.

З усяго сьвету.

ЛОНДОН. 13.XI. Флот саюзьнікаў сяньня нараніцы прыбыў у Константынополь.

КОЎНА. Тут утварылася Салдацкая Цэнтральная Рада ўсяго ўсходняга фронту. Гэтай Радзе падчыняюцца ўсе Рады Усходу ў пытаньнях аб дэмобілізацыі і транспарта ў Бацькаўшчыну.

Каля вайны.

ЛОНДОН (Рэўтэр). 15.XI. Штатс-сэкрэтар марскіх спраў Моні заявіў, што нямецкія падводныя лодкі вялі такую вялікую работу, што Англія за 9 месяцаў згінула б. Цяпер трэба заняцца будоўляй новых параходаў так, каб продуктыўнасьць даходзіла што год да 3 міліёнаў тонн.

Пачтовая скрынка.

Вучыцеля Тулоўскага просім прысьці ў рэдакцыю па магчымасьці 18 лістапада ў 1 гадз. дня.

Абвесткі.

Друкавана ў друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман». Рэдактар Язэп Салавей.